

ВИДАННЯ
“УКРАЇНСЬКЕ МІСТО”

№ 82

січень 2012

АМУ: хроніка, події, коментарі	2
Життя українських міст	10
“ДІАЛОГ”	14
Консультації спеціалістів	17
Міське самоврядування за кордоном	19
Актуальна тема	22

Директор видання: Маргарита Юрченко

Експерти: Мирослав Пітчик
Вікторія Сидоренко

04053, Україна, Київ,
вул. Артема, 73, 11 поверх
тел. (44) 486 2878, факс (44)486 2812

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ 3326 від 26.06.1998

Видання здійснене в рамках Проєкту USAID ДІАЛОГ, який спільно впроваджується Агентством США з міжнародного розвитку та Асоціацією міст України. Впровадження проєкту стало можливим завдяки підтримці американського народу, здійсненій через Агентство США з міжнародного розвитку.

Зміст не обов'язково відображає думку USAID або Уряду США.

ВІСНИК

АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ

Читайте в номері:

**Аналіз Державного бюджету на 2012 рік
в частині показників місцевих бюджетів та
міжбюджетних відносин**

с.14

Проблеми правового статусу складних територіальних утворень обговорювалися на Комітетських слуханнях

11 січня у Комітеті Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування відбулися слухання з проблем правового статусу територіальних громад сіл, селищ, міст, які перебувають у складі інших територіальних громад («матрьошок»).

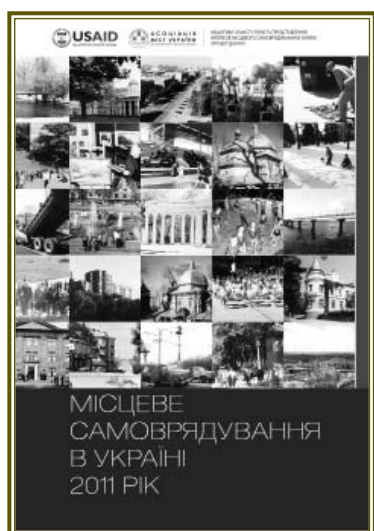
с.3

Європейські міста впроваджують проєкти сталого розвитку

с.19

АНОНС ПОДІЙ

2-3 лютого	Засідання Секції з питань освіти у Первомайську Миколаївської області
	Захід проводиться в рамках проекту USAID «Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні» (ДІАЛОГ), який реалізує Асоціація міст України.
9 лютого	Навчальний семінар з управління знаннями в Києві
	Захід для працівників АМУ проводиться канадськими експертами в рамках спільного проекту АМУ та Федерації Канадських муніципалітетів «Місцевий економічний розвиток міст України».
16-17 лютого	Засідання Секції з питань охорони здоров'я у Харкові
	Захід проводиться в рамках проекту USAID «Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні» (ДІАЛОГ), який реалізує Асоціація міст України.
23 лютого	Фінальна конференція проекту „Місцеве самоврядування в Україні: програма підвищення кваліфікації та проведення прикладних досліджень” в Одесі
	Підсумковий захід трирічного проекту, який спільно реалізовували Асоціація міст України та Норвезька асоціація місцевих і регіональних властей, відбудеться за участі представників пілотних міст.
23-24 лютого	Засідання Секції з питань житлово-комунального господарства у Рівному
	Захід проводиться в рамках проекту USAID «Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні» (ДІАЛОГ), який реалізує Асоціація міст України.
1 березня	Навчальний семінар з питань ґендерної рівності в Києві
	Навчання для виконавчих директорів регіональних відділень АМУ проводиться в рамках спільного проекту АМУ та Федерації Канадських муніципалітетів «Місцевий економічний розвиток міст України».

Звіт «Місцеве самоврядування в Україні. 2011 рік» підготовлений Асоціацією міст України в рамках проекту USAID «Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні» (ДІАЛОГ).

Протягом 2011 року в Україні відбулося багато нових подій, що впливають на стан місцевого самоврядування. Головним з цих подій, оцінці їхнього впливу та його наслідків присвячено пропонуванний звіт, адресований самим органам місцевого самоврядування, громадськості, органам державної влади, науковцям, журналістам, а також усім іншим, хто цікавиться цими питаннями.

Проблеми правового статусу складних територіальних утворень обговорювалися на Комітетських слуханнях

11 січня у Комітеті Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування відбулися слухання з проблем правового статусу територіальних громад сіл, селищ, міст, які перебувають у складі інших територіальних громад («матрьошок»).

Ініціатором проведення слухань виступила Асоціація міст України.

У слуханнях взяли участь народні депутати – члени різних комітетів та депутатських фракцій, представники Уряду та Адміністрації Президента, міністерств юстиції, економіки, фінансів, регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства. Інтереси місцевого самоврядування представляли міські голови, депутати місцевих рад, всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування. Також у слуханнях взяли участь вітчизняні та міжнародні експерти й науковці, представники ЗМІ.

Комітетські слухання організовано з метою обговорити проблеми правового статусу складних територіальних утворень та знайти спільне бачення шляхів їх вирішення. В основі зазначених проблем – суперечність положенням Конституції наявного стану речей у сфері адміністративно-територіального устрою та побудови системи місцевого самоврядування у більшості регіонів України. Ця невідповідність відображається практично на всіх сферах діяльності органів місцевого самоврядування (формування місцевих бюджетів, управління майном, соціальними галузями тощо) та призводить до конфліктів навколо розмежування повноважень.

Головував на слуханнях Голова Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування О.Омельченко. Відкриваючи засідання, він висловив вдячність усім учасникам слухань, зокрема, їх ініціатору – Асоціації міст України та особисто Віце-президенту АМУ з виконавчої роботи М.Пітцику. У своєму виступі він підкреслив актуальність проблематики правового статусу складних територіальних утворень і зазначив, що на сьогоднішній день в юрисдикції органів місцевого самоврядування 88 міст обласного та республіканського значення функціонують 194 інших місцевих рад та їх виконавчих органів. При чому, в кожному з цих міст, окрім міських голів та міських рад, діють сільські, селищні або міські ради, що входять до його складу. В окремих містах з районним поділом

обираються ще й районні у місті ради та відповідно їх голови. Фактично, у складі територіальної громади, що об'єднує жителів усіх населених пунктів, віднесених до складу міста, і обирає міського голову та міську раду, діють інші територіальні громади, які паралельно обирають відповідних голів та депутатів рад. Згідно чинного законодавства, усі ці ради мають однакові повноваження, що одночасно реалізуються на тій самій території. О.Омельченко наголосив, що це призводить до конфліктів компетенції та породжує складну систему одночасного представлення інтересів територіальної громади кількома органами місцевого самоврядування.

Від імені Асоціації міст України на слуханнях виступив Директор Центру правової допомоги містам В.Кравченко. Він зазначив, що АМУ не випадково виступила ініціатором проведення слухань.

Адже до Асоціації регулярно надходять звернення від територіальних громад з питань функціонування так званих «матрьошок», існування яких не передбачено Конституцією

та жодним іншим правовим актом. АМУ навіть створила відповідну Секцію для вироблення рекомендацій з врегулювання спірних питань функціонування органів місцевого самоврядування в межах складних територіальних утворень. Асоціація звернулася до Комітету з ініціативою провести слухання, щоб дати фахову оцінку ситуації. В.Кравченко підкреслив готовність експертів АМУ до подальшої роботи у виробленні рекомендацій та втілення їх у життя.

Голова підкомітету з питань державного будівництва Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування В.Демчишен звернув увагу присутніх на питання фінансування складних територіальних утворень. На його думку, оскільки бюджети більшості таких населених пунктів є дотаційними, а склад їх доходів визначається в порядку, затвердженому «вищестоячою» радою, це призводить до певної залежності цих територіальних громад. Вихід В.Демчишен вбачає у проведенні адміністративно-територіальної реформи, реформуванні територіальних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. На його думку, за наслідками цієї реформи має бути оптимізовано публічне управління, створено умови для вирівнювання економічного розвитку регіонів, підвищено якість публічних послуг, що надаються громадянам.

Народний депутат, заступник Голови Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування В.Сінченко запропонував два способи розв'язання проблеми, які не потребують внесення змін до Конституції. А саме:

об'єднання та виділення територіальних громад, залежно від конкретної ситуації та потреб. Втім, обидва способи важко реалізувати через відсутність законодавчого документу, що

регулює адміністративно-територіальний устрій, зазначив В.Сінченко.

Під час слухань виступали міські голови міст з проблемним правовим статусом. Вони відмічали проблеми з надання якісних послуг відповідними органами місцевого самоврядування членам територіальної громади, захисту на належному рівні їх прав та інтересів. Також увага акцентувалася на недосконалості фінансового забезпечення делегованих повноважень. Водночас, більшість проблем не вирішуються своєчасно та належним чином у зв'язку із неузгодженістю дій та конфліктом компетенції кількох місцевих рад та їх виконавчих органів. Міські голови не лише озвучували проблеми, а й пропонували шляхи їх вирішення.

Зокрема, Ірпінський міський голова В.Скаржинський вважає, що слід вирішувати питання шляхом укрупнення населених пунктів. Він розповів, що до складу Ірпеня входять ще три населених пункти: Ворзель, Гостомель та Коцюбинське. І в міській раді з 36 депутатів лише 13 – Ірпінські. Відповідно, їм важко дійти згоди у різних питаннях, оскільки депутати інших населених пунктів лобіюють інтереси своїх громад, що часто суперечить інтересам Ірпеня. «Який вихід з ситуації? Давати вільне плавання кожному населеному пункту (що складно втілити практично, бо селища взаємопов'язані соціальною інфраструктурою) або іти шляхом укрупнення. На мій погляд, цей варіант є правильним,» - зазначив В.Скаржинський.

Оптимальним рішенням є приєднання селищних та сільських рад до міської ради. За це висловились Краснолиман-

ський міський голова Донецької області Л.Перебийніс та Червонопартизанський міський голова Луганської області П.Петренко. На їхню думку, укрупнення буде вигідним для громад.

Протилежну думку висловив М.Греков, Олександрівський міський голова Луганської області, оскільки в конкретному випадку Олександрівська приєднання до Луганська неможливе через ряд об'єктивних причин. Він висвітлив типові проблеми, що виникають внаслідок невизначеного статусу Олександрівська та інших міст-супутників Луганщини: в освітній, медичній сферах, у ЖКГ та дорожньому господарстві. Зокрема, про неможливість участі таких населених пунктів у державних програмах підтримки, таких, наприклад, як «Шкільний автобус». М.Греков також наголосив на необхідності визнати, що наявна ситуація не відповідає чинному законодавству та Європейській Хартії місцевого самоврядування, яку підписала Україна. Олександрівський міський голова запропонував вирішувати долю міст за участю громад та з урахуванням їхньої думки. «Мають проводитись виїзні наради для отримання достовірної інформації на місцях, щоб напрацювати відповідну правову базу,» - наголосив М.Греков.

Голова постійної комісії Севастопольської міської ради з соціально-культурних питань В.Чекмезов доповів про неефективність місцевого самоврядування за чинного законодавства на прикладі Севастополя. «Органи, створені для управління територіями, не придатні для управління населеними пунктами. Місто – це сфера дії муніципальної влади, тут потрібне місцеве самоуправління. Але це, на жаль, слабка ланка,» - підсумував В.Чекмезов.

Б.Ключковський, народний депутат, заступник Голови Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування, проілюстрував один

із запропонованих шляхів розв'язання проблеми «матрьошок», беручи за приклад Севастополь, який включає 5 територіальних громад. Він запропонував виділити окремий Севастопольський округ/регіон, надавши самоврядування Севастополю та п'яти іншим територіальним громадам, а не всьому регіону (як це відбувається зараз). При чому, в управлінні Севастопольським округом слід поєднати адміністративний і територіальний підходи, як в усіх областях України, зазначив Б.Ключковський. Він підкреслив, що розв'язання проблеми вимагає проведення адміністративно-територіальної реформи, що потребує величезних коштів. Тому реальніший підхід, на його думку, полягає у частковому, поступовому вирішенні питань.

Такий підхід підтримав народний депутат, член Комітету з питань бюджету Ю.Ганущак. Він висловив думку, що в найближчому майбутньому не передбачається внесення змін до Конституції, а проблему вирішити потрібно. Тож необхідно продовжувати адміністративно-територіальну реформу і не зупинятися на досягнутому. Зокрема, Ю.Ганущак зауважив, що прийняття закону про об'єднання територіальних громад створить умови для їх добровільного об'єднання та сприятиме впорядкуванню адміністративно-територіальних одиниць шляхом об'єднання міст і селищ. «Питання нормального бюджетного забезпечення буде вирішено тільки після формування перспективних дієздатних

громад. При цьому необхідно забезпечити порівняльність територій, що дозволить формувати бюджет знизу,» - наголосив Ю.Ганущак.

За результатами обговорення проблеми слід відмітити, що більшість учасників слухань підтримали необхідність проведення адміністративно-територіальної реформи, відзначаючи необхідність внесення змін до Конституції України та інших законодавчих актів. Однак, оскільки, за словами О.Омельченка та Ю.Ганущака, зміни до Конституції найближчим часом не передбачаються, всі висловились за необхідність напрацювати рекомендації комплексного вирішення питання щодо вдосконалення адміністративно-територіального устрою.

Підбиваючи підсумки, О.Омельченко запропонував створити робочу групу при Комітеті за участю народних депутатів, представників Уряду та Секретаріату Президента, асоціацій, а також міських, селищних, сільських голів, які безпосередньо мають справу з проблемами «матрьошок». Голова Комітету зазначив, що в майбутньому доцільно проводити виїзні засідання для вивчення думки територіальних громад. Закріпити волю громад може допомогти закон про місцевий референдум, але ще необхідно розробити відповідний законопроект. О.Омельченко висловив сподівання, що напрацювання слухань стануть базою для підготовки виважених рішень, необхідних територіальним громадам та країні загалом.

Секція АМУ з питань земельних ресурсів працювала у Львові

Засідання Секції, яке проходило 19-20 січня, організовано в рамках Проекту USAID „Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні” (ДІАЛОГ), який реалізує Асоціація міст України. В заході взяли участь фахівці з управління земельними ресурсами з міст: Львів, Харків, Одеса, Черкаси, Суми, Вінниця, Житомир, Хмельницький, Чернігів, Тернопіль, Ужгород, Херсон, Коломия, Червоноград, Дубно, Володимир-Волинський, Дрогобич, Кривий Ріг, Самбір.

Серед головних питань порядку денного Секції – обговорення Проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності (р.№9495 від 24.11.2011) на предмет його відповідності нормам та потребам органів місцевого самоврядування.

Головними проблемами, на думку учасників засідання, є відсутність коштів на проведення робіт із розмежування земель державної та комунальної власності, недосконала нормативно-правова база. Так з 2004 року, коли був прийнятий Закон України «Про розмежування земель державної та комунальної власності», жодного гектара земель не передано до комунальної власності.

Це вже другий законопроект, зареєстрований у парламенті протягом 2011 року, спрямований на спрощення процедури розмежування земель. Попередній - № 9104 від 06.09.2011 - відправлено на доопрацювання. До речі, цей законопроект розглядався на засіданні Секції у вересні минулого року у Миколаєві. Тоді було запропоновано лобювати його відхилення.

Дискусія показала, що фахівці вважають окремі норми законопроекту №9495 від 24.11.2011 прийнятними, зокрема в частині:

- унормування питань визначення спільної власності на земельну ділянку між державою та територіальною громадою;
- врегулювання питань переходу прав власності від держави до територіальної громади і навпаки під час зміни меж населених пунктів, зміни власності на об'єкти нерухомості, які знаходяться на таких земельних ділянках;

В той же час, доволі проблемними можуть виявитися такі норми:

- відмова від розроблення проектів із землеустрою щодо розмежування земель;
- порядок віднесення земельних ділянок до державної та комунальної власності у випадках, коли на земельні ділянки не оформлено правовстановлюючі документи.

Учасники засідання вирішили, що доцільно більш детально вивчити законопроект та підготувати пропозиції. На АМУ покладається внесення цих пропозицій до профільного комітету Верховної Ради.

Ще одним важливим для місцевих фахівців з земельних ресурсів питанням є реалізація наказу Мінрегіону від 21.10.2011 р. №244 «Про затвердження Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності». Проблема полягає у доволі складній процедурі оформлення земельних ділянок для розміщення тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності. Так надання земельної ділянки для розміщення тимчасових споруд ускладнюється вимогою щодо зміни її цільового призначення та необхідністю проведення земельних торгів (аукціонів). З огляду на тимчасовий характер використання таких ділянок, ці вимоги є зайвими. Кожна міська рада по-своєму вирішує питання надання земельних ділянок для розташування тимчасових споруд, у більшості випадків через укладання договорів строкового сервіту. Однак, жодний такий договір не пройшов державну реєстрацію. Тобто є нелегітимним. А в Житомирі та Сумах такі договори оскаржує прокуратура. Учасники засідання констатували, що цей наказ Мінрегіону взагалі не розв'язує проблему використання земельних ділянок для розміщення тимчасових споруд. Прийнято рішення ініціювати перед Урядом та народними депутатами внесення до Земельного кодексу України змін, які спростять таку процедуру.

Також на засіданні члени Секції обмінялися досвідом роботи. Начальник управління природних ресурсів та регулювання земельних відносин Львівської міської ради М.Бокало поділився практикою укладання договорів оренди та сервітного користування, продажу земельних ділянок на земельних торгах (аукціонах). Начальник управління земельних ресурсів Одеської міської ради І.Коврижних розповіла про реалізацію цільової програми інвентаризації земель міста. Особливу зацікавленість учасників викликала презентація начальника відділу землеустрою Вінницької міської ради Ю.Козака. Він розповів про досвід використання геоінформаційних систем для створення бази даних земельних ділянок та об'єктів нерухомості Вінниці.

Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи відзначив активну участь Асоціації міст України в заходах Європейського тижня місцевої демократії

19 січня 2012 року в Парижі на спеціальному урочистому заході були підведені підсумки проведення у 2011 році Європейського тижня місцевої демократії та обговорені плани ЄТМД на 2012 рік. У заході взяли участь представники національних асоціацій органів місцевого самоврядування, міжнародних організацій-партнерів ЄТМД, європейських інституцій, які підтримують демократичні процеси в Європі. Також серед учасників були представники 19 міст, які цього року отримали в рамках ЄТМД статус «12-зіркових», тобто виконали низку вимог щодо проведення заходів ЄТМД.

Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи, що є головним організатором ЄТМД, підготував видання за підсумками 2011 року. У цій публікації, зокрема, відзначено успішну участь АМУ, яка є одним з національних координаторів ЄТМД в Україні:

«Слід підкреслити, що кілька асоціацій (а саме: Всеросійський конгрес муніципальних утворень та Асоціація міст України), а також деякі державні органи влади (а саме: Міністерство внутрішніх справ Греції, Канцелярія Республіки Молдова та Міністерство юстиції Республіки Азербайджан) дуже продуктивно співпрацювали з Конгресом. Вони сприяли у поширенні інформації про ЄТМД, а також надіслали координаційній групі ЄТМД у Конгресі огляд про проведений ЄТМД в їхній країні. Вони надали інформацію про залучені муніципалітети, заходи та цифри, фото основних подій тощо. Таким чином Конгрес зміг більше дізнатися про популярність та прихильників ЄТМД у Європі».

На спеціальному сайті КМРВРС, присвяченому Європейському тижню місцевої демократії, розміщено інформацію про заходи тижня, проведені у різних країнах. Серед них наведено і описання заходів ЄТМД в українських містах.

Адреса сайту: <http://www.coe.int/t/congress/demoweek> (розділ Edition-2011, підрозділ Country events).

АМУ запрошує міста-члени долучитися до проведення Європейського тижня місцевої демократії у 2012 році. Щоб інформація про заходи потрапила на вищезгаданий сайт ЄТМД, надсилайте її нам.

Фахівці обговорили шляхи вирішення проблемних питань соціального захисту та поділилися досвідом

26-27 січня в Комсомольську Полтавської області відбулося засідання Секції АМУ з питань соціального захисту. Захід організовано в рамках Проекту USAID „Ініціатива захисту прав та представлення інтересів місцевого самоврядування в Україні” (ДІАЛОГ), який реалізує Асоціація міст України.

У роботі Секції взяли участь 24 начальника управлінь праці та соціального захисту населення і директорів територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) з 12 областей України, а саме: Вінницької, Житомирської, За-

порізької, Донецької, Дніпропетровської, Київської, Кіровоградської, Полтавської, Рівненської, Черкаської, Харківської, Хмельницької.

З вітальним словом до присутніх звернувся міський голова С.Супрун, який відзначив важливу роль управління праці та соціального захисту у створенні сприятливого іміджу органів місцевого самоврядування, розповів про основні напрями соціальної політики у місті, реалізацію договору про соціально-економічне

партнерство із гірничо-збагачувальним комбінатом, місцеві програми соціального захисту.

Перший заступник начальника Головного управління праці та соціального захисту населення в Полтавській області Н.Черняк розповіла про систему закладів соціального обслуговування області, необхідність запровадження інноваційних послуг, вжиття заходів щодо максимального наближення соціальних послуг сільському населенню.

Присутні на засіданні представники Міністерства соціальної політики, головний спеціаліст Департаменту соціальної послуги О.Манацкова та радник Віце-прем'єр-міністра Мінсоцполітики Н.Тимошенко, презентували напрями роботи міністерства з реформування соціальних послуг, основні проекти нормативно-правових актів. Вони також наголосили на необхідності сприяння розширенню ринку надавачів соціальних послуг, проведення оптимізації системи закладів соціального захисту.

Начальник управління праці та соціального захисту Комсомольської міської ради В.Єршова розповіла, що у місті з 2002 року діє єдина технологія прийому громадян, впровадження якої на території України розпочато з 2003 року на підставі відповідного наказу Мінсоцпраці. Директор територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) «Калина» Л.Бабіч на прикладі очолюваного нею закладу презентувала результати впровадження соціальних технологій, які формують імідж сучасного соціального закладу, розповіла про реалізацію власної авторської програми «Зв'язок поколінь», розвиток волонтерського руху у місті.

Аналітик АМУ В.Карабутова ознайомила присутніх з позицією Міністерства соціальної політики щодо вирішення проблемних питань, які були визначені на попередніх засіданнях Секції та внесені до паспорту сфери «Соціальне забезпечення». Також вона представила проекти нормативно-правових актів в сфері соціального захисту, розроблені Міністерством. Учасники обговорили пріоритетні напрямки підготовки нормативно-правових актів у сфері соціального захисту, зокрема, необхідність визначення єдиного підходу до обрахування вартості надання соціальних послуг, затвердження державних стандартів соціальних послуг, чіткого визначення категорій осіб, які можуть одержувати ці послуги, зміну підходів до надання соціальних допомог та пільг із врахуванням матеріального стану заявника.

Особливо жвава дискусія виникла навколо проблем, які виникають в реалізації окремих положень постанови Кабінету Міністрів України від 29.12.2009р. №1417 «Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг)». Всі наголошували на необхідності внесення змін до неї.

Учасники засідання ознайомилися з досвідом Комсомольська у сфері соціального захисту, відвідавши Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) «Калина», Центр соціально-психологічної реабілітації дітей. В Управлінні праці та соціального захисту населення Комсомольської міської ради члени Секції ознайомились з роботою управління в режимі єдиної технології прийому громадян.

КИЇВ

Столиця оновлює парк громадського транспорту

Київська міська влада в рамках програми соціально-економічного розвитку столиці на 2012 рік реформує та оновлює громадський транспорт.

Рухомий склад автобусного парку розширюється за рахунок машин великої місткості. За кошти кредиту ЄБРР вже придбані 185 таких автобусів. Вони виводяться на ті маршрути, де не вистачає машин.

Окрім того, цього року заплановано придбання 202 тролейбусів надвеликої місткості. Шість з них вже їздять Києвом.

Іншим важливим напрямом є відновлення рухомого складу трамвайного парку. Великі надії у цій справі покладаються на проект «Київський трамвай». Вагони власного виробництва збираються на комунальному підприємстві «Київпастрас». Базовою моделлю для створення нової серії став перший сучасний трамвайний вагон моделі Т-3UA-3. Їх збирають фахівці підприємства на площах КП. Кузов і більшість комплектуючих виготовлено в Україні, складові відповідають усім технічним вимогам. До співпраці столична влада долучає й інші київські підприємства. Зокрема, одним із них є корпорація «Богдан» – між корпорацією та столичною владою вже підписано меморандум про співпрацю. Передбачається, що корпорація долучиться до виготовлення кузова і будуватиме зовсім нові трамваї за європейським взірцем, але українською вартістю.

ДНІПРОПЕТРОВСЬК

Стартує пілотний проект з реформування системи теплозабезпечення

Цього року у рамках участі міста в Проєкті USAID «Реформа міського теплозабезпечення в Україні» у двох школах та дитячому садочку буде модернізовано систему опалення. Також у цих бюджетних установах планується замінити вікна, встановити сучасні прилади обліку енергоносіїв, утеплити фасади. На весь комплекс заходів необхідно 6 мільйонів гривень. Проєкт реалізуватиметься на умовах співфінансування – кошти надасть міський бюджет, компанія Донбаська паливно-енергетична компанія (ДТЕК) та Агентство США з міжнародного розвитку.

Фахівці Проєкту PMT проведуть аналіз енергоефективності реалізованих заходів і зроблять висновки щодо їх подальшого впровадження в бюджетних установах Дніпропетровська. На реалізацію комплексу заходів з енергозбереження міська влада планує отримати в Європейському банку реконструкції і розвитку кредит на суму 10 мільйонів євро на 10 років.

Таким чином можна буде економити кошти міського бюджету, які витрачаються на енергоносії для шкіл, лікарень, дитсадочків.

Проєкт USAID «Реформа міського теплозабезпечення в Україні» (PMT) включає в себе проведення аналізу стану системи теплозабезпечення міста, розробку енергетичних планів, втілення енергоефективних технологій тощо. Окрім цього, Проєкт PMT сприяє у пошуку джерел фінансування на виконання зазначених заходів.

У липні 2011 міський голова І.Куліченко підписав Меморандум про співпрацю між містом Дніпропетровськом та представниками USAID і ДТЕК.

ЧЕРКАСИ

В міськвиконкомі створюється власна спеціальна бібліотека

Бібліотекою, яку створює Департамент управління справами на базі архівного відділу, зможуть користуватися лише працівники міськвиконкому та комунальних підприємств. Вона буде специфічною і вузькопрофільною.

Планується зібрати різноманітні буклети, книги, проспекти, привезені працівниками мерії та комунальних підприємств з виставок, фестивалів, семінарів, відряджень тощо. Ця література має стосуватися досягнень інших міст у різних сферах, інформації про новітні технології, вітчизняні та зарубіжні, позитивний досвід управління тощо. Завдяки організації такої бібліотеки будуть зібрані в одному місці і систематизовані усі наявні у міськвиконкомі публікації та видання, книжки черкаських письменників і поетів. Також планується зберігати підшивки спеціалізованих видань - приміром, «Вісника Асоціації міст України» чи «Вісника ЖКГ». Муніципальні службовці отримають можливість використовувати у своїй роботі досвід інших міст та країн.

Організувати роботу нової бібліотеки допоможуть фахівці центральної міської бібліотеки ім. Лесі Українки. Двічі на тиждень вони приходитимуть до мерії, щоб розбити по каталогах наявний книжковий фонд. Вони ж видаватимуть літературу читачам.

СЕВАСТОПОЛЬ

Місто перейде на сонячну енергію

Проект «Енергія Сонця - вибір Севастополя», який стартував в січні, реалізується за підтримки Фонду Східна Європа в співпраці з Севастопольською міською державною адміністрацією, Агентством регіонального розвитку і залучення інвестицій «Фонд «Севастополь», Координатором проєктів ОБСЄ в Україні, Посольством Фінляндії в Україні, Агентством з міжнародного розвитку США, Північною екологічною фінансовою корпорацією.

Проект спрямований на розв'язання енергетичних проблем міста шляхом заміщення традиційної енергетики альтернативними і відновлювальними джерелами енергії. Адже, стрімко зростаючі ціни на енергоносії, а також фактична монопаливність системи центрального тепlopостачання загрожують енергетичній безпеці регіону.

Основний наголос заходів Проєкту буде зроблено на використанні високого потенціалу сонячного випромінювання. Головні компоненти проєкту - розробка, узгодження і ухвалення міської програми стимулювання впровадження відновлювальних і альтернативних джерел енергії.

ТЕРНОПІЛЬ

Прийнято міську програму «Сім'я»

У січні міська рада ухвалила комплексну програму «Сім'я» на 2012-2015 роки. На її реалізацію виділено 730 тис. грн.

Програма спрямована на розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, розвиток сімейного відпочинку, дозвілля та оздоровлення, профілактику поширення наркоманії, алкоголізму та ВІЛ-інфекцій тощо. Окрім того, серед цілей програми соціальна підтримка сімей, попередження насильства в сім'ях, підготовка молоді до сімейного життя та вирішення багатьох інших питань сімейного спрямування.

Міська влада планує залучати на реалізацію заходів програми, окрім коштів міського бюджету, інші джерела фінансування.

МАРІУПОЛЬ

Англійський робот допомагає перевіряти колектор

Міськводоканал протягом шести років використовує для інспектування каналізаційних мереж спеціального робота англійського виробництва.

Пристрій для ревізії колектора вартістю 50 тис. євро місту допомогло придбати в 2005 році облкомунуправління за програмою «Питна вода Донбасу». Робот, в першу чергу, використовується для інспекції ділянок каналізаційних мереж діаметром від 200 до 600 мм, в які не може потрапити людина. Пристрій, оснащений телекамерою та прожектором, само-

стійно пересувається по дну труби, передаючи сигнал на монітор. Перш за все, прилад показує цілісність труби, характер засмічення тощо. Робот самостійно пересувається в трубі на відстань до 50 м. Цього достатньо для інспекції труб, наприклад, під проїзною частиною вулиці. Перш ніж запустити спецпристрій, працівники підприємства промивають безнапірні труби каналізації за допомогою напірної машини «Акваджет».

Для контролювання стану каналізаційних мереж працівники Міськводоканалу щодня інспектують колектор і записують показання робота на касети, що дозволяє попередити можливі порушення та виявити вже наявні.

Всього під Маріуполем прокладено 600 км каналізаційних мереж, з яких 540 км - самопливні. Саме їх і піддають ревізії за допомогою англійського робота.

В найближчому майбутньому Міськводоканал сподівається придбати робота для санування, який дозволяє ставити «латки» в трубах.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

В місті впроваджується електронна реєстрація дошкільнят

В 2012 році розпочалася міська реформа системи вступу дітей у дошкільні навчальні заклади.

Протягом двох місяців міське управління освіти направило порядок переходу на електронний облік дітей дошкільного віку. Схема доволі проста – в Центрі надання адміністративних послуг з 1 лютого почне працювати реєстратор, у якого батьки отримуватимуть реєстраційну картку з голограмою та порядковий номер, визначений комп'ютером. Вся інформація щодо черги автоматично виводитиметься на спеціальний сайт. Також на цьому сайті можна буде дізнатися про всі дитячі садочки міста, їх виховні програми, стан технічної бази

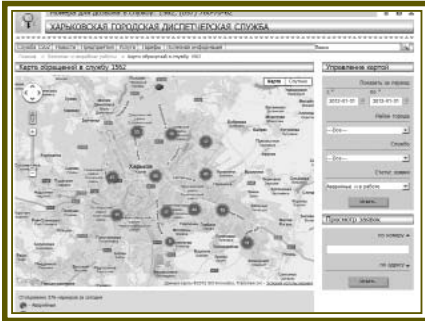
тощо. Таким чином через Інтернет батьки зможуть відслідкувати рух черги.

Також реформа передбачає, що завідувачі ДНЗ не матимуть права самостійно приймати до садочків дітей без реєстраційної картки.

До 1 квітня будуть перереєстровані діти, що вже стоять на обліку в окремих ДНЗ, а потім – всі бажані. Вся процедура буде безплатною та прозорою.

ХАРКІВ

Житлові будинки отримують електронні паспорти

Міська Інформаційно-диспетчерська служба «1562» постійно вдосконалює свою роботу. Так невдовзі на базі геоінформаційних технологій в програмне забезпечення служби буде впроваджено електронну карту міста, яка детально відобразить всі будівлі, двори, вулиці, проїзди тощо, а також дозволить точно визначати координати об'єктів.

Кожний житловий будинок отримає власний електронний паспорт, в якому буде відображено всі його дані і технічні характеристики, внутрішні мережі та комунікації тощо. Передбачається й можливість внесення інформації про ремонтні роботи, проведені комунальними службами, та звернення

мешканців. Всі паспорти будуть інтегровані в електронну карту міста.

Таким чином служба «1562» отримає найповнішу інформацію для оперативного реагування на аварійні ситуації та звернення харків'ян.

ЄВПАТОРІЯ

Схвалено новий план зонування міста

У січні архітектурно-містобудівна рада схвалила проекти нової містобудівної документації - план зонування території міста та детальні плани окремих територій.

За результатами конкурсу розробником документації було визначено Український НДІ проектування міст «Діпромісто».

План зонування розробляється з метою регулювання планування і забудови території міста з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

Зважаючи на зонінг, для кожної земельної ділянки встановлюється режим використання, який суворо відповідає містобудівним регламентам і обмеженням.

Інститут «Діпромісто» також розробив детальний план рекреаційно-спортивної та житлової зон, території «Золоте кільце здоров'я» в районі озера Мойнаки, селища Заозерне.

Члени архітектурно-містобудівної ради схвалили всі представлені проекти планів зонування території. Їх громадське обговорення має відбуватися протягом січня.

ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬК

Муніципальні послуги надаватимуться через Інтернет

У 2012 році в місті почне діяти сучасний центр муніципальних послуг, в якому городянам надаватиметься спеціалізована інформаційно-консультативна підтримка та близько 200 адміністративних послуг щодо видачі дозволів, погоджень, довідок тощо.

Також міська влада планує запуск в дію електронних сервісів.

На базі міського центру муніципальних послуг створюється електронний інформаційний центр. Це буде Інтернет-портал з вільним доступом, на якому розміщуватиметься довідкова інформація для городян. На цьому ресурсі підприємці зможуть отримати он-лайн консультацію фахівців дозвільних служб.

Ще один міський електронний проект - геоінформаційна містобудівна кадастрова система. Ця база даних міститиме інформацію для землекористувачів та тих, хто бажає оформити право власності на землю в межах міста. На цей проект в міському бюджеті передбачено 120 тис. грн.

Аналіз Державного бюджету на 2012 рік в частині показників місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин

22 грудня 2011 року Парламент ухвалив Закон України «Про Державний бюджет України на 2012 рік». 28 грудня Президент підписав цей Закон (№4282).

За висновками Аналітичного центру АМУ, Держбюджет-2012 в частині місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин якісно не відрізняється від Держбюджету-2011, але містить **ряд позитивних новацій**. Вперше в Держбюджеті передбачено:

1. субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах для усіх місцевих бюджетів, з якими державний бюджет має прямі міжбюджетні відносини, у обсязі майже 2,4 млрд. грн. Затверджено механізм її перерахування в автоматичному режимі;

2. субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для реалізації заходів державних цільових програм та комплексних заходів програмного характеру в сумі 1,8 млрд. грн.;

3. запровадження екологічного коефіцієнту, що сприятиме підвищенню якості надання послуг населенню з урахуванням екологічних особливостей (0,4 млрд. грн.);

4. кошти для придбання медичного автотранспорту та обладнання – 0,8 млрд. грн.;

5. кошти для придбання медикаментів для забезпечення швидкої медичної допомоги – 0,3 млрд. грн.;

6. кошти для придбання медичного обладнання (мамографічного, рентгенологічного та апаратів ультразвукової діагностики) вітчизняного виробництва – 0,2 млрд. грн.;

7. видатки на виконання частини 2 статті 29 Закону України «Про культуру» для забезпечення переведення працівників культури на повні тарифні ставки (0,2 млрд. грн.).

До **негативів** Держбюджету на 2012 рік слід віднести:

1. значний дефіцит фінансових ресурсів на виконання делегованих державою повноважень: мінімальна потреба 12 млрд. грн. (з яких на заробітну плату 6 млрд. грн. – детально в п.2). Максимальна потреба складає 32,1 млрд. грн. На жаль, за всіма галузями забезпечуються лише від 40 до 80 відсотків реальної потреби, залежно від галузі. Найбільш катастрофічним є рівень недофінансування по галузях: «Державне управління» - 40% та «Фізична культура і спорт» – 45% від потреби;

2. прогнозовані показники видатків на делеговані повноваження не враховують збільшення розмірів мінімальної заробітної плати та збільшення посадового окладу працівників I тарифного розряду єдиної тарифної сітки (1073 грн. та 773 грн. на 01.01.2012 р.). Фонд заробітної плати працівників бюджетних галузей має зрости в середньому на 5,7 відсотків, проте Держбюджет-2012 не містить коштів для забезпечення цього зростання. Тобто, дефіцит ресурсів місцевих бюджетів тільки на виплату заробітної плати становить майже 6 млрд. грн.;

3. показники доходів місцевих бюджетів завищені (спеціальний фонд та II ко-

шик), що робить нереальним виконання більшості місцевих бюджетів. Зокрема:

- заплановані надходження по земельному податку (11,8 млрд. грн.) та податку на прибуток підприємств комунальної власності (0,7 млрд. грн.) є нереалістичними;
- відсутня законодавча база, що регулює порядок продажу землі (2,078 млрд. грн.);
- відсутнє майно, яке можна продати (0,921 млрд. грн.);
- на 90 млн. грн. зменшуються надходження від податку на нерухоме майно, оскільки він впроваджується не з 01.01.2012 р., а з 01.07.2012 р.;
- надходження від єдиного податку зменшаться на 0,6 млрд. грн., у зв'язку зі зменшенням майже втричі кількості малих підприємств;

4. не визначено фінансові нормативи бюджетної забезпеченості окремо по кожній галузі бюджетної сфери та в розрізі кожної групи адміністративно-територіальних одиниць;

5. загальний обсяг фінансових ресурсів за кожним видом видатків, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, було визначено без врахування державних соціальних стандартів і нормативів (фактично відповідне доручення Президента щодо розробки та затвердження соціальних стандартів та нормативів не виконано);

6. обсяг міжбюджетних трансфертів визначено без врахування індивідуального підходу до застосування коефіцієнта вирівнювання «альфа» по кожному бюджету окремо в розмірі від 0,6 до 1 - не враховано специфіку дохідної та видаткової частини місцевих бюджетів;

7. дефіцит ресурсів на фінансування сфери житлово-комунального господарства складає 11 млрд. грн.;

8. не передбачено субвенцію місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, що вироблялася, транспортувалася та постачалася населенню, яка виникла в зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії тарифам, що затверджувалися або погоджувалися відповідними органами державної влади. За розрахунками експертів, місцевим бюджетам необхідно мінімум 7 млрд. грн., щоб уникнути колапсу комунальної теплоенергетики;

9. не в повній мірі передбачено фінансування соціальних пільг наданих державою, зокрема, щодо пільгового проїзду (обсяг субвенції на рівні 2 млрд. грн., хоча потреба складає більше 3 млрд. грн.);

10. централізовано видатки на соціально-економічний розвиток окремих територій. Обсяг прямих субвенцій на соціально-економічний розвиток окремих територій становить всього 2,7 млрд. грн., що на 1,5 млрд. грн. менше за відповідний показник 2011 року. В свою чергу, 1,2 млрд. грн. пропонується спрямовувати через Державний фонд регіонального розвитку;

11. не передбачено фінансування Державної цільової програми підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011-2015 роки (Постанова КМУ від 29.11.2010 р. №1090);

12. не передбачено повного фінансування з Державного бюджету державних програм соціального забезпечення та соціального захисту, державних програм підтримки будівництва (реконструкції) житла, державної програми реформування житлово-комунального господарства, державних програм розвитку фізичної культури і

спорту, виконання яких покладається на органи місцевого самоврядування, та відшкодування в повному обсязі наданих державою соціальних та податкових пільг;

13. не передбачено збільшення видатків на утримання органів місцевого самоврядування, в першу чергу щодо підвищення заробітної плати посадових осіб;

14. не передбачено розподіл між відповідними місцевими бюджетами субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження.

Слід зазначити, що **завдяки діям АМУ** під час підготовки Урядом проекту Держбюджету на 2012 рік та опрацювання його положень в Верховній Раді України **вдалося:**

1. збільшити розміри бюджетів розвитку місцевих бюджетів за рахунок розширення джерел їх формування та забезпечити прозорий механізм фінансування комунального дорожнього господарства (Закон України від 07.07.2011 р. №3614-VI «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України (щодо узгодження з положеннями чинних законів)»);

2. частково збільшити розмір дотації вирівнювання – 51,6 млрд. грн. на 2012 рік на відміну від 43,6 млрд. грн. в 2011 році;

3. порівняно з показниками, що розглядалися у першому читанні, зменшити кількість «бюджетів-донорів» (кошти яких передаються до державного бюджету). В цілому по Україні обсяг таких коштів зменшено на 2,4 млрд. гривень, або 67,7 відсотка (у першому читанні було 3,5 млрд. грн. вилучення, а в остаточній редакції залишено 1,1 млрд. грн.);

4. збільшити на 50% до 1 млрд. грн. обсяг додаткової дотації вирівнювання (Мінфін пропонував 0,6 млрд. грн.);

5. збільшити на 1,6 млрд. грн. до 40,4 млрд. грн. обсяги субвенцій соціального характеру (Мінфін пропонував 38,8 млрд. грн.) – зокрема, збільшено обсяги субвенції на компенсацію за пільговий проїзд окремих категорій громадян з 1,5 млрд. грн. до 2 млрд. грн.;

6. передбачити додаткове збільшення обсягів субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій майже на 0,6 млрд. грн. з розписом по конкретних адміністративно-територіальних одиницях;

7. змінити планові показники доходів та видатків місцевих бюджетів:

– частково зменшено прогнозовані Мінфіном показники доходів, що робить виконання бюджетів більш реалістичним;

– частково збільшено показники видатків I кошику та частково зменшено показники доходів/видатків II кошику, що дає можливість більш об'єктивно застосовувати інструменти фінансового вирівнювання;

8. частково збільшити по окремих сферах показники видатків місцевих бюджетів на виконання делегованих державою повноважень, зокрема по «Культура і мистецтво» враховано майже 100% від реальної потреби.

*Підготовлено Аналітичним центром
Асоціації міст України*

РОЗ'ЯСНЮЄ

Центр правової
допомоги містам

Який порядок проведення закритого пленарного засідання ради (правове регулювання, підстави, особливості, оприлюднення прийнятих рішень)?

Частиною шостою статті 46 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що у разі необхідності рада може прийняти рішення про проведення закритого пленарного засідання. Порядок та випадки проведення закритих засідань Законом не регламентується. В свою чергу, відповідно до частини чотирнадцятої статті 46 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» процедурні питання та порядок роботи сесії визначаються регламентом ради. Тому, на нашу думку, правове регулювання порядку проведення закритих засідань ради віднесено Законом до компетенції ради і повинно передбачатися в її регламенті.

Як показує практика, радами в їх регламентах переважно не встановлюються підстави проведення закритих засідань. Такі питання вирішуються радами за наявності відповідної ініціативи в індивідуальному порядку. Однією з можливих підстав таких засідань може бути необхідність збереження конфіденційності інформації.

Закриті засідання проводяться у звичайному порядку за такими винятками: 1) у залі засідань повинні знаходитися лише особи, які мають на це право; 2) фіксація закритого засідання не здійснюється, крім службової фіксації, що не містить змісту обговорення. На нашу думку, участь у роботі закритого засідання можуть брати, крім депутатів відповідної ради та голови за рішенням ради, й інші особи у разі необхідності.

Закритість засідання поширюється лише на саму процедуру прийняття рішень і не поширюється на самі рішення. Тобто прийняті рішення оприлюднюються у загальному порядку. Потрібно враховувати, що пунктом 2 частини першої статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» передбачено обов'язок оприлюднювати всі нормативно-правові акти та акти індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних).

Чи необхідно утворювати громадську раду при виконавчому комітеті міської ради?

Постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 990 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» передбачена необхідність утворення **при центральних і місцевих органах виконавчої влади громадських рад** та затверджено Типове положення про такі ради.

Зазначеною постановою (п.5) **рекомендовано органам місцевого самоврядування** під час проведення консультацій з громадськістю та утворення громадських рад при органах місцевого самоврядування **керуватися** затвердженими постановою Порядком і Типовим положенням.

Хоча в цій постанові прямо не передбачено утворення подібних громадських рад **при виконавчих комітетах міських рад**, обласні державні адміністрації (Рада Міністрів АРК) надіслали органам місцевого самоврядування листи, в яких **рекомендували** їх утворити. Такий підхід в цілому має позитивне значення з точки зору сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства, забезпечення їх взаємодії з органами публічної влади.

На сьогоднішній день громадські ради вже утворені при **переважній більшості виконавчих комітетів міських рад**, які затвердили положення про них та їх ре-

гламенти. При цьому до основних завдань громадських рад, як правило, віднесено:

- створення умов для реалізації громадянами конституційного права на участь у вирішенні питань місцевого значення;
- здійснення громадського контролю за діяльністю міської ради, її виконавчого комітету та виконавчих органів міської ради;
- сприяння врахуванню міською радою громадської думки під час формування та реалізації засад місцевого самоврядування;
- забезпечення гласності, прозорості та відкритості в діяльності міської ради та її виконавчих органів;
- сприяння міській раді у підготовці та проведенні громадських обговорень з питань, що відносяться до її повноважень тощо.

Центр правової допомоги містам АМУ може надати методичну допомогу щодо утворення Громадської ради при виконавчому комітеті міської ради (розробка проєктів положення та регламенту).

Яким чином вирішується проблема зруйнованих житлових будинків, коли місце реєстрації проживання або перебування їх власників яких невідоме?

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 346, статті 349 Цивільного кодексу України право власності на майно припиняється в разі його знищення. У разі знищення майна, права на яке підлягають державній реєстрації, право власності на це майно припиняється з моменту внесення за заявою власника змін до державного реєстру.

Для вирішення проблеми необхідно звернутися до суду в порядку цивільного процесуального порядку з позовною заявою до власника зруйнованого будинку. У позові зазначається, що місце реєстрації проживання або перебування відповідача невідоме.

Частиною дев'ятою статті 110 ЦКУ передбачено, що позови до відповідача, місце реєстрації проживання або перебування якого невідоме, пред'являються за місцезнаходженням майна відповідача чи за останнім відомим зареєстрованим його місцем проживання або перебування чи постійного його заняття (роботи). Відповідно до частини дев'ятою статті 74 ЦКУ такий відповідач викликається в суд через оголошення у пресі. З опублікуванням оголошення про виклик відповідач вважається повідомленим про час і місце розгляду справи.

У разі неявки в судове засідання відповідача, який належним чином повідомлений і від якого не надійшло заяви про розгляд справи за його відсутності або якщо повідомлені ним причини неявки визнані неповажними, суд може ухвалити заочне рішення на підставі наявних у справі доказів у порядку передбаченому статтями 224-233 ЦКУ.

Позовна заява повинна містити клопотання про залучення до справи на боці відповідача бюро технічної інвентаризації у якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору. До заяви потрібно додати матеріали технічної інвентаризації, що засвідчують факт знищення об'єкта.

Позовними вимогами повинно стати:

- 1) припинення права власності відповідача на будинок у зв'язку з його знищенням;
- 2) зобов'язання БТІ закрити розділ Реєстру прав власності на нерухоме майно прав та реєстраційну справу на житловий будинок, що знаходиться за певною адресою і належить відповідачу з вказівкою на документи, що посвідчують його право власності, у зв'язку із його знищенням.

Європейські міста впроваджують проекти сталого розвитку

Франція. 13 міст беруть участь в проекті «Будуємо разом місто майбутнього»

Тринадцять французьких міст – Бордо, Клермонт-Феран, Гренобль, Марсель, Мец, Монпельє, Нант, Плайн Комун, Ренн, Сен-Назер, Ніцца, Режоньон та Страсбург - залучені до спільної реалізації заходів проекту. Їх Міністерство довкілля Франції у 2008 році обрало для участі в проекті «Еко-міста».

80 відсотків населення Франції проживає у містах, які продукують 70 відсотків викидів парникових газів. Проект покликаний продемонструвати, що місто може зростати та приймати нових мешканців, але робити це сталим шляхом.

Передбачається, що протягом наступних 25 років у містах-учасниках поселяться 50 тисяч людей у спеціально розроблених еко-квартирах.

Першим кроком був тривалий діалог між місцевими владами, державою та партнерами, результатом якого стали стратегії сталого міського розвитку.

93 проекти покривають широкий спектр сфер міського життя:

- **міське планування:** стале планування розвитку навколишнього середовища, зразкове будівництво, розвиток та урбанізація передмість;
- **ресурси та енергетика:** управління ресурсами, переробка матеріалів, відновлювана енергетика, інтелектуальні мережі;
- **мобільність:** мобільність послуг та інформування, авто у місті – електронна мобільність, обмін машин, впровадження послуг «паркуйся та йди».

Зараз еко-міста готуються до подальших дій. Так, наступним кроком стане реалізація програми «Інвестуй в майбутнє». Очікується, що завдяки цій програмі в період 2010-2017 років міста-учасники проекту отримають на свій розвиток 750 мільйонів євро.

Рене Ніколь, Генеральний комісар Франції з питань інвестицій, підкреслив: «Мобілізація місцевих влад щодо розробки комплексних проектів стає каталізатором в об'єднанні зусиль держави та приватного сектору».

Проект спрямований на виконання Францією свого зобов'язання щодо цілей ЄС 20-20-20, що передбачає зниження викидів парникових газів на 20 відсотків від рівня 1990 року, досягнення 20-відсоткового рівня вироблення енергії з відновлювальних джерел, забезпечення 20-відсоткового зниження споживання енергоресурсів.

Швеція. Місто Векше прийняло новий енергетичний план

Наприкінці грудня 2011 року влада Векше ухвалила новий амбітний енергетичний план. Місто має давню традицію активних дій у сфері попередження кліматичних змін.

Ще у 1996 році була прийнята стратегія, яка передбачала, що Векше стане містом «Вільним від викопного палива». Ще раніше, у 1980 році, тут почали використовувати біомасу у системах централізованого теплопостачання. Останні 20 років зусилля були спрямовані й на удосконалення енергоефективності житла.

Незважаючи на амбітні цілі, довгий час не був прийнятий відповідний енергетичний план міста. Від часу введення останнього документу у 1996 році виникли нові виклики і багато окремих акцій було реалізовано.

Новоприйнятий енергетичний план Векше містить специфічні цілі до 2020 року, але зосереджується переважно на акціях, що мають бути реалізовані до 2015 року. Крім того, план дає натяк, що якщо місто бажає стати вільним від горючих копалин до 2030 року, цих дій не достатньо. План зосереджується на заходах, які має здійснити муніципальна влада, але також підкреслює важливість тісного діалогу з іншими зацікавленими сторонами, чия участь має клю-

чове значення для досягнення мети.

Енергетичний план містить п'ять розділів:

- відновлювана енергетика
- ефективне використання енергії
- відновлювальні види палива та енергоефективний транспорт
- надійність енергопостачання
- інші енергетичні та кліматичні аспекти

Кожний розділ передбачає цілий ряд стратегій та дій, серед яких слід назвати, зокрема, такі:

- при реконструкції старих будівель повинно бути забезпечене дотримання нормативів - максимум енергоспоживання для громадських приміщень 70 кВт/м² у рік, для житлових - 75 кВт/м²;

- будувати нові споруди дозволяється лише за проектами, які передбачають енергоспоживання не більше 55 кВт/м² у рік для житлових будинків і 50 кВт/м² - для громадських будівель;

- муніципалітет повинен постійно шукати рішення щодо розвитку та вдосконалення інфраструктури, яка забезпечує зарядку електродвигунів транспортних засобів;

- кожний департамент муніципалітету або муніципальна компанія зобов'язані розробити власний план дій, що передбачає відмову від використання викопного палива.

Новий енергетичний план Векше прийнято на заміну старого Плану Сталої енергетики.

Нідерланди. В Утрехті реалізовано оригінальну ідею доставки товарів до магазинів. Місто використовує електромобілі та човни.

Вузькі звивисті вулички, не пристосовані для руху сучасного транспорту, – це спільна проблема для багатьох історичних міст Європи. Окрім того, жителі скаржаться на шум та забруднення повітря вантажівками та мікроавтобусами. А під час розвантаження товарів рух вулицями повністю блокується.

В Утрехті рішення проблеми знайдено. Місцева транспортна компанія розробила спеціальний вантажний електромобіль «Каргохопер» (Cargohopper), двигун якого живиться від сонячних батарей. Його розміри дозволяють рухатися вузькими вулицями і доставляти товари до магазинів та закладів громадського харчування. На околиці міста створено розподільчий пункт, з якого у центр міста розвозяться пакунки з товарами. Спеціальна служба доставки надає відповідні послуги постачальникам товарів. Слід зауважити, що нещодавно випущено «Каргохопери» другого покоління. Вони мають більшу вантажопідйомність та більш по-

тужні сонячні батареї. Удосконалена конструкція машин дозволяє рухатися з більшою швидкістю. Нова машина використовується для доставки товарів в магазини Утрехта та сусідніх міст.

В даний час «Каргохопери II» доставляють будівельні матеріали для спорудження нового залізничного вокзалу, яке ведеться в центрі міста.

Цей проект демонструє успішну міську систему доставки вантажів, яка створена у партнерстві між владою та приватним сектором. Віце-мер Утрехта Фріц Лінтмеєр зазначає: «Ми пишаємося тим, що в Утрехті у 2009 році вперше в Нідерландах було застосовано «Каргохопер».

Коли запрацювали машини другого покоління, ми можемо стверджувати, що реалізовано дійсно інноваційну сталу концепцію організації вантажоперевезень центром міста. Це чистий, тихий та доволі швидкий вантажний транспорт».

У 2010 році в Утрехті почали використовувати й вантажні човни, які не забруднюють повітря. Вони призначені для доставки заморожених та свіжих продуктів, що швидко псуються. Завдяки цим човнам вдалося суттєво зменшити у місті кількість автомобілів, які доставляють вантажі. У квітні 2012 року очікується, що почнуть працювати човни нової модифікації. Нове судно довше на чотири метри і може перевозити вантажі більшої ваги. Цей човен може бути використаний і в інших проектах. Зокрема, він може перевозити зібрані ТПВ.

Досвід Утрехта може стати дуже корисним для інших міст Європи. Так нині Берлінський інститут технологій вивчає можливість впровадження такого транспорту у центрі Берліну (район Шпрее), обраховує можливі водні коридори та вивчає очікуваний попит серед місцевих підприємців.

Фінляндія. Тампере до 2020 року стане енергоефективним містом

Сьогодні населення Тампере складає 210 тисяч людей. Передбачається, що до 2030 року воно зросте на 45 тисяч жителів. А це, в свою чергу, спричинить збільшення на 30 відсотків викидів парникових газів.

Тому міська влада Тампере вирішила вже сьогодні покікуватися про своє енергетичне майбутнє. Вже почав діяти проект «Енергоефективне місто-2020», який враховує різноманітні аспекти сталого розвитку енергетики, такі як виробництво енергії, ефективне використання ресурсів, транспорт, міське планування, будівництво.

Документ демонструє великі амбіції міста: зростання виробництва енергії з відновлюваних джерел на 30 відсотків до 2020 року та на 80 відсотків до 2040 року, розвиток сталих видів міського транспорту (велосипеди, автобуси, легка міська електричка), інтеграція екологічних аспектів у будівництво та міське планування.

Мер Тімо П.Нємїнен, коментуючи реалізацію Проекту, підкреслює: «Зміна клімату – це найбільший екологічний виклик у наш час і Тампере сприймає його серйозно».

До чистоти довкілля через раціональне управління відходами

Київське РВ АМУ залучено до реалізації міжнародного екологічного проекту

Останнім часом в Україні активно розвивається сфера управління твердими побутовими відходами (ТПВ): створено певну законодавчу базу, з'являються підприємства з сортування та переробки сміття, оновлюється парк техніки та обладнання. Втім, сучасна практика поводження з ТПВ досі ґрунтується на засадах 70-х років минулого століття і полягає, переважно, у захороненні відходів на полігонах. Такий спосіб – економічно недоцільний та наносить значну шкоду довкіллю. Він не залучає населення до участі у раціональному поводженні з відходами, відводячи лю-

дям роль пасивних виробників сміття, а не свідомих громадян.

Крім того, майже не враховуються напрацювання європейських країн, в яких вже давно практикуються сучасні схеми управління відходами – роздільний збір сміття, вторинне використання матеріалів, компостування біовідходів. В цьому контексті великого значення набуває реалізація проектів із впровадження міжнародного досвіду управління ТПВ.

Згідно з угодою з Євросоюзом, за два роки українці повинні переробляти 75 відсотків сміття. Зараз на переробку іде лише 5 відсотків, решту відправляють на смітники.

Однією з умов вступу до Євросоюзу є запровадження роздільного збору відходів на 4 фракції (папір, скло, пластик, загальні відходи). В Україні роздільний збір сміття запроваджено частково: в рамках пілотних проектів в окремих населених пунктах і лише на 2 фракції.

Щорічно в населених пунктах України утворюється 50 млн. м³ відходів (1,1 м³ на людину), що становить близько 12 млн. тонн (270 кг на людину).

В Україні налічується близько 5 тисяч сміттєзвалищ (з них 20 відсотків не відповідають нормам екологічної безпеки). Щорічно з'являється 35 тисяч несанкціонованих звалищ.

З 1 грудня 2009 року в Україні реалізується міжнародний дослідницький проект «Вивчення сезонних коливань складу та обсягів ТПВ і відповідних екологічних індикаторів для оптимізації управління очисними спорудами». Ініціатор проекту – Каунаський технологічний університет (Литва). Країни-учасники:

Швейцарія, Литва, Україна, Росія, Грузія. Фінляндія та Естонія залучені в якості спостерігачів. Проект фінансується за кошти Національного наукового фонду Швейцарії та розрахований на три роки.

Головна мета проекту – поширення досвіду країн ЄС у сфері моделювання шляхів поводження з ТПВ у країнах колишнього СРСР; розбудова науково-технічного і кадрового потенціалу в галузі екологічного менеджменту; сприяння впровадженню сучасних методів управління ТПВ на місцевому рівні. Реалізація проекту відбувається в два етапи. Спочатку країни-учасники вивчають уніфіковану методику аналізу поводження з ТПВ. В кожній країні обирається пілотний регіон, у якому досліджується існуючий стан поводження з відходами. Другий етап передбачає здійснення щомісячного моніторингу складу відходів та розробку методології управління потоками ТПВ із врахуванням сезонних змін їх складу. Результатом проекту є надання практичних рекомендацій органам місцевого самоврядування.

В Україні проект реалізує Київське регіональне відділення АМУ спільно з ПП «Рада» (м. Буча), за участі Київського Національного Університету ім.Т.Г.Шевченка, НТУУ «КПІ», Державної Академії ЖКГ.

Підготовчий етап впровадження проекту в Україні почався у грудні 2009 року. Київську область було визначено пілотною для реалізації проекту. Робоча група, створена на базі Київського РВ АМУ, провела широку інформаційну кампанію проекту. В результаті до його реалізації долучились: Бориспільська, Бучанська, Ворзельська та Ірпінська міські ради; ТОВ «Еко-сервіс» (м. Бориспіль), Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління при Мінприроди України.

Головним партнером Київського РВ АМУ у впровадженні проекту стало приватне підприємство «Рада» (м. Буча), що надає санітарні послуги мешканцям Бучі, Ірпеня, Ворзеля та Оболонського району Києва. Підприємство демонструє екологічно збалансовану модель управління потоками ТПВ: має власний виробничий комплекс із розділення, утилізації та повторного використання відходів, на якому впроваджено новітні технології. Також воно проводить системну просвітницьку роботу з населенням. Для роздільного збору пластикових пляшок та склобою ПП запровадило спеціальні контейнери в м. Бучі та населених пунктах Ірпінського району. Тепер вторинна сировина практично не потрапляє на звалища, а переробляється. На підприємстві знайшли застосування і макулатурі: з переробленого паперу тут виробляють целюлозний утеплювач. Його використання значно підвищує енергоефективність будівель житлового фонду (mpprada.com.ua).

Його використання значно підвищує енергоефективність будівель житлового фонду (mpprada.com.ua).

В якості об'єкту для проведення дослідницьких робіт проекту обрано полігон ТПВ м. Борисполя. Відповідну угоду підписано з Бориспільським міським головою. В результаті досліджень отримано дані щодо складу ТПВ і впливу на

нього сезонних коливань температури, вологи та інших чинників. Спираючись на цю інформацію, та з урахуванням європейського досвіду, планується визначити оптимальну систему поводження з ТПВ в місті. Також, результати, отримані на полігоні Борисполя, можуть бути успішно використані в інших містах України.

Ще один приклад успішного партнерства в рамках проекту – налагодження співпраці з національною програмою «Чисте місто», яка передбачає будівництво сучасних комплексів з перероб-

ки ТПВ. Зокрема, на Полігоні №5 (м. Київ) впроваджено методику оцінювання морфологічного складу ТПВ.

Велика увага приділяється й інформаційній та просвітницькій діяльності. Через публікації у ЗМІ та на сайті проекту (www.waste-utilisation.org/) активно популяризується свідоме ставлення громадян до роздільного збору та повторного використання відходів. Також проводяться освітні заходи зі студентською молоддю та школярами.

Напрацювання проекту презентуються на міжнародних наукових конференціях. Так, перші підсумки проведених досліджень було представлено під час 8-ої Міжнародної конференції «Співпраця для вирішення проблеми відходів», що відбулася 23-24 лютого 2011 року в Харкові. У травні 2011 року у Києві на базі КНУ ім. Т. Г. Шевченка відбулася міжнародна конференція «Стале управління твердими побутовими відходами у Східній Європі – перспективи на майбутнє». Окрім українських експертів, в її роботі взяли участь фахівці зі Швейцарії, Фінляндії, Росії та Грузії. У березні 2012 року у Харкові відбудеться XI Міжнародна конференція «Співпраця для вирішення проблеми відходів» WasteEco-2012. У програмі – спеціалізовані виставки, семінари та круглі столи; технічні екскурсії. Зокрема, відбудеться круглий стіл, присвячений актуальним проблемам у сфері ЖКГ (формуванню бюджетів, контролю за витратами, розрахунку тарифів, організації роздільного збору сміття).